

האם תפילה מחוללת שינוי?

שאלות מהותיות

אר סי ספרול

**האם תפילה
מחוללת שינוי?**

האם תפילה מחוללת שינוי?

אר סי ספרול

Does Prayer Change Things?

R. C. Sproul

Originally published in English under the title:

Does Prayer Change Things?

© 2009 by R.C. Sproul

Published by Ligonier Ministries
421 Ligonier Court, Sanford, FL 32771, U.S.A.
Ligonier.org

Translated by permission. All rights reserved.

מאנגלית: אסתר פגסין

© 2025. כל הזכויות למהדורה העברית שמורות להוצאת הגפן

office@ha-gefen.org.il
www.ha-gefen.org.il

אין להעתיק, לשכפל, לצלם, להקליט, לשכתב, לאחסן במאגר מידע או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום צורה או בשום אמצעי – אלקטרוני, אופטי או מכני, ללא אישור מראש ובכתב מהוצאת הגפן.

כל המובאות מהברית החדשה לקוחות מהתרגום החדש של הברית החדשה.
© כל הזכויות לתרגום החדש של הברית החדשה שמורות לחברה לכתבי הקודש בישראל.

נדפס בישראל

מסת"ב 978-965-7046-71-5 ISBN

תוכן העניינים

9	קיצורי שמות ספרי התנ"ך והברית החדשה
11	1. חשיבות התפילה
15	2. מטרת התפילה
25	3. מבנה התפילה
44	4. מנהג התפילה
63	5. סייגים לתפילה
69	6. כוחה של תפילה

קיצורי שמות ספרי התנ"ך והברית החדשה

התנ"ך

בראשית	ברא'	דניאל	דני'
שמות	שמות	עזרא	עזרא
ויקרא	ויק'	נחמיה	נחמ'
במדבר	במד'	דברי הימים א	דה"א
דברים	דבר'	דברי הימים ב	דה"ב
יהושע	יהוש'		
שופטים	שופ'		

הברית החדשה

שמואל א	שמ"א	מתי	מתי
שמואל ב	שמ"ב	מרקוס	מרק'
מלכים א	מל"א	לוקס	לוקס
מלכים ב	מל"ב	יוחנן	יוח'
ישעיה	ישע'	מעשי השליחים	מה"ש
ירמיה	ירמ'	אל הרומים	רומ'
יחזקאל	יחז'	הראשונה אל הקורינתים	קור"א
הושע	הושע	השנייה אל הקורינתים	קור"ב
יואל	יואל	אל הגלטים	גלט'
עמוס	עמוס	אל האפסים	אפס'
עובדיה	עוב'	אל הפיליפים	פיל'
יונה	יונה	אל הקולוסים	קול'
מיכה	מיכה	הראשונה אל התסלוניקים	תסל"א
נחום	נחום	השנייה אל התסלוניקים	תסל"ב
חבקוק	חבק'	הראשונה אל טימותיאוס	טימ"א
צפניה	צפנ'	השנייה אל טימותיאוס	טימ"ב
חגי	חגי	אל טיטוס	טיט'
זכריה	זכר'	אל פילימון	פילמ'
מלאכי	מלא'	אל העברים	עבר'
תהילים	תהי'	איגרת יעקב	יעקב
משלי	משלי	איגרת פטרוס הראשונה	פטר"א
איוב	איוב	איגרת פטרוס השנייה	פטר"ב
שיר השירים	שה"ש	איגרת יוחנן הראשונה	יוח"א
רות	רות	איגרת יוחנן השנייה	יוח"ב
איכה	איכה	איגרת יוחנן השלישית	יוח"ג
קוהלת	קוה'	איגרת יהודה	יהודה
אסתר	אסתר	ההתגלות	התג'

חשיבות התפילה

מהי מטרת החיים המשיחיים? המטרה היא חיי קדושה שנובעים מציות למשיח. ציות מאפשר לנו ליהנות מעושרם של החיים המשיחיים. תפילה מעודדת ומטפחת ציות ומעוררת בנו את הלך הרוח שגורם לנו לציית בלב חפץ.

כמובן, גם ידע חשוב כי בלעדיו איננו יכולים לדעת מה אלוהים דורש. אך ידע ואמת הם מושגים מופשטים כל עוד איננו מתייחדים עם אלוהים בתפילה. רוח הקודש מלמדת אותנו את דבר אלוהים, פועלת בנו באמצעותו ועוזרת לנו להבין אותו. היא מציגה לנו את דבר אלוהים ועוזרת לנו להיענות לאב בתפילה.

במילים פשוטות, תפילה ממלאת תפקיד חיוני בחיי המשיח. אפשר להתפלל בלי להיות משיח, אבל אי אפשר להיות משיח בלי להתפלל. כתוב באיגרת אל הרומים ח 15 שהאימוץ הרוחני שבאמצעותו הפכנו לבנים לאלוהים, גורם לנו לקרוא ולומר: "אבא! אבינו!" בשביל המאמין,

תפילה היא כמו אוויר לנשימה, אך אנחנו מזניחים אותה יותר מכל חובה משיחית אחרת.

קשה להתפלל ממניעים פסולים, או לכל הפחות קשה להתפלל ביחידות ממניעים פסולים. אפשר לשאת דרשה ממניעים פסולים, כמו שעושים נביאי שקר. אפשר לעסוק בפעילות משיחית ממניעים פסולים. אפשר לקיים מנהגים דתיים מתוך מניעים פסולים. אבל מאוד לא סביר שמישהו יתייחד עם אלוהים בתפילה מתוך מניעים בלתי הולמים.

אלוהים מזמין אותנו ואף מצווה עלינו להתפלל. תפילה היא גם זכות וגם חובה, וכל חובה יכולה להפוך למייגעת. כמו כל אמצעי אחר שעוזר למשיחי לגדול, תפילה כרוכה במאמץ. במובן מסוים, תפילה אינה טבעית לנו. נבראנו לנהל קשר אישי וקרוב עם אלוהים, אבל בעקבות החטא הקדמון רובנו נעשינו עצלנים ואדישים לנושא כה חשוב כתפילה. הלידה מחדש מעוררת שאיפה חדשה לקשר עם אלוהים, אבל החטא מתנגד לרוח הקודש.

מעודד לדעת שאלוהים מכיר את ליבנו ושומע גם את הבקשות שאיננו משמיעים בקול וגם את המילים שיוצאות מפינו. כשאננו יכולים לבטא את רחשי ליבנו, או כשלא ברור לנו על מה עלינו להתפלל, רוח הקודש מפגיעה בעדנו. כתוב באיגרת אל הרומים ח 26–27: "וכן גם הרוח עוזרת לנו בחולשותינו, כי אין אנו יודעים להתפלל כראוי. ואולם הרוח עצמה מפגיעה בעדנו באנחות עמוקות ממילים. והבוחן לבבות יודע את מחשבות הרוח, מפני שהיא מפגיעה בעד הקדושים בהתאם לרצון אלוהים". כשאננו יודעים איך להתפלל או מה לבקש במצב נתון, רוח הקודש עוזרת לנו. יש לנו סיבה להאמין שאם אנחנו מתפללים בצורה שגויה, רוח הקודש

מתקנת את מה שלקוי בתפילות שלנו לפני שהיא מביאה אותן לפני אלוהים האב, כי בפסוק 27 כתוב שהיא "מפגיעה בעד הקדושים בהתאם לרצון אלוהים".

תפילה היא הסוד לקדושה, אם יש סודיות כלשהי בקדושה. אם נבחן את חייהם של מאמינים דגולים, נגלה שהם היו אנשי תפילה דגולים. ג'ון וסלי ציין פעם שהוא איננו מתרשם במיוחד מרועי קהילה שאינם מבילים בתפילה לפחות ארבע שעות מדי יום. לותר אמר שהוא מתפלל בקביעות במשך שעה ביום אלא אם כן יש לו יום עמוס במיוחד. ביום כזה הוא מתפלל שעתיים.

הזנחת התפילה היא אחת הסיבות המרכזיות לקיפאון בחיים המשיחיים. חשבו על הדוגמה של פטרוס בבשורת לוקס כב 39–62. ישוע עלה להר הזיתים כדי להתפלל כמנהגו, ואמר לשליחים: "התפללו שלא תבואו לידי ניסיון". אבל השליחים נרדמו. מייד אחר כך ניסה פטרוס לצאת נגד הצבא הרומי בחרב והתכחש למשיח. פטרוס לא התפלל ולכן הוא נכשל ולא עמד בניסיון. מה שנכון לגבי פטרוס נכון גם לגבינו: לפני שאנחנו נכשלים בציבור, אנחנו נכשלים כשאנחנו לבד.

האם יש זמן נכון וזמן לא נכון לתפילה? בספר ישעיה נ 4 כתוב שהבוקר הוא הזמן שאלוהים נותן לנו את הרצון להתפלל בו על בסיס יום-יומי. אך מקומות אחרים מציינים זמני תפילה בכל שעות היום. אין חלק ביום שהוא נבדל ומקודש יותר מאחר. ישוע התפלל בבוקר, במשך היום ולפעמים במשך כל הלילה. קיימות ראיות לכך שהוא ייחד שעה מסוימת לתפילה, אבל בהתחשב ביחסים של ישוע עם אלוהים האב, אנחנו יודעים שהקשר ביניהם מעולם לא נפסק.

האם תפילה מחוללת שינוי?

האיגרת הראשונה אל התסלוניקים ה 17 מצווה עלינו להתמיד להתפלל. זה אומר שעלינו להימצא במצב של קשר תמידי עם אלוהים אבינו. אם כן, התפילה ממלאת תפקיד עיקרי ומכריע בחייו של המשיחי. הבה נבחן כעת את המנהג המשיחי החיוני הזה, שהוא גם מנהג שנזנח ואיננו מובן כראוי.

מטרת התפילה

דבר אינו חומק מעינו של אלוהים. דבר אינו חורג מגבולות כוחו. אלוהים מפעיל את סמכותו בכול. אילו חשבתי ולו לרגע שמולקולה אחת ויחידה בכל היקום השתחררה ויצאה אל מחוץ לשליטתו ותחום סמכותו של אלוהים הכול יכול, לא הייתי יכול לישון הלילה. הביטחון שלי לגבי העתיד נשען על הביטחון שלי באלוהים, ששולט בהיסטוריה. אבל איך אלוהים מממש את השליטה הזו ואיך הסמכות שלו באה לידי ביטוי? איך אלוהים מבצע את התוכנית הריבונית שלו?

אוגוסטינוס אמר שדבר אינו קורה ביקום ללא רצון אלוהים, ושבמובן מסוים אלוהים קבע מראש את כל מה שיקרה. אוגוסטינוס לא ניסה לפטור את האדם מאחריות למעשיו, אבל השקפתו מעלה את השאלה: "אם אלוהים ריבון על מעשיו וכוונותיו של האדם, למה צריך להתפלל?" ויש עניין משני הקשור בשאלה: "האם תפילה באמת מחוללת שינוי?"

הרשו לי לענות על השאלה הראשונה ולומר שאלוהים הריבון מצווה עלינו בדברו הקדוש להתפלל. לגבי משיחיים, תפילה איננה רשות אלא חובה.

אפשר לשאול: "מה אם היא אינה משפיעה?" זאת איננה הבעיה. בין שהתפילה מועילה ובין שאינה מועילה, אם אלוהים ציווה עלינו להתפלל, אנחנו חייבים להתפלל. אלוהי היקום, הבורא והמקיים של הכול, מצווה עלינו להתפלל, וזוהי סיבה מספקת. אך הוא איננו רק מצווה עלינו להתפלל אלא גם מזמין אותנו להציג בפניו את משאלותינו. יעקב כתב שאין לנו כי איננו מבקשים (יעקב ד 2). הוא כתב גם שגדול כוחה של תפילת צדיק בפעולתה (יעקב ה 16). שוב ושוב בכתובים שהתפילה היא כלי יעיל. היא מועילה ומשפיעה.

ג'ון קלווין ציין כמה הבחנות מעמיקות לגבי תפילה בספרו
:Institutes of the Christian Religion

מישהו עשוי לשאול: האם אלוהים אינו יודע, גם בלי שנזכיר לו, מהן צורותינו וגם מה דרוש לנו, כך שבמובן מסוים נראה מיותר לעורר אותו בתפילותינו, כאילו הוא ממצמץ בעייפות או אפילו ישן עד שקולנו מעיר אותו? אך אלו שחושבים כך אינם מבינים מהי המטרה שלשמה אלוהים הורה לאנשיו להתפלל, כי הוא לא ציווה זאת לטובתו אלא לטובתנו. הוא רוצה לקבל ובצדק את מה שמגיע לו, שבני האדם יכירו בעובדה שכל חפצם וכל דבר המועיל להם ומיטיב איתם בא ממנו, ושהם יעידו על כך באמצעות תפילה. אבל גם הברכה שבזבח הזה, שבאמצעותו אנחנו עובדים את אלוהים, שבה אלינו. בהתאם לכך, ככל שהאבות

מטרת התפילה

הקדושים רוממו את ברכות אלוהים בינם לבין עצמם ובפני אחרים, כך ניעור בהם רצון עז יותר להתפלל.

חשוב מאוד שנפנה אליו גם מסיבות נוספות: ראשית, כדי שליבנו יבער ברצון ובלהט עז תמיד לבקש, לאהוב ולשרת אותו, ובה בעת לסגל לעצמנו מנהג לפנות אליו מייד בכל צורך, כמו אל עוגן מקודש. שנית, כדי שלא ייכנסו אל ליבנו שום רצון או משאלה שאנחנו עלולים להתבייש שהוא יהיה עד להם, ובה בעת כדי שנלמד להציג בפניו את כל בקשותינו ואף לשפוך לפניו את כל ליבנו. שלישית, כדי שנהיה מוכנים לקבל את ברכתיו בלב מכיר תודה אמיתית ובהודיה, ברכות שתפילתנו מזכירה לנו שהן באות מידיו.¹

תפילה, כמו כל דבר אחר בחיים המשיחיים, נועדה לכבוד אלוהים ולתועלתנו, בסדר הזה. כל מה שאלוהים עושה, כל מה שאלוהים מתיר שיקרה ומייעד לקרות, נועד במובן הנעלה ביותר לכבודו. כמו כן, נכון שבעוד אלוהים מבקש את כבודו מעל לכול, האדם מתברך כשאלוהים מקבל כבוד. אנחנו מתפללים כדי לפאר את אלוהים, אבל אנחנו מתפללים גם כדי לקבל מידיו את הברכה שבתפילה. התפילה נועדה לטובתנו למרות העובדה שאלוהים יודע את התכלית מהראשית. נפלה בחלקנו הזכות להציג את כל הקיום הסופי והמוגבל שלנו בפני תפארת נוכחות האין־סופית.

1 ראה Calvin, *Institutes of the Christian Religion*. תרגם Ford Lewis Battles, ערך John T. McNeill [Louisville: Westminster John Knox, 1960]. כרך 3, פרק 20, חלק 3.

שיחה עם אלוהים

אחד הנושאים החשובים של הרפורמציה היה ההשקפה שלפיה עלינו לחיות את כל חיינו תחת סמכות אלוהים, לכבוד אלוהים ובנוכחות אלוהים. תפילה אינה רק מונולוג, תרגיל טיפולי בהתבוננות עצמית או דקלום דתי. תפילה היא שיחה עם אלוהים עצמו, אלוהים שמנהל עם בני האדם קשר אישי. בעצם התפילה ובאופיה אני חושף בפניו את כל חיי. כן, הוא יודע מה אני חושב, אבל אני עדיין זוכה לספר לו על כך. הוא אומר: "בוא. דבר אליי. הצג בפניי את משאלותיך". אנחנו באים אליו כדי להכיר אותו וכדי שהוא יכיר אותנו.

יש משהו שגוי בשאלה "אם אלוהים יודע הכול, למה להתפלל?" היא מניחה שתפילה היא בעלת ממד אחד בלבד ומוגדרת רק כבקשה או הפגעה. להפך, לתפילה ממדים רבים. ריבונות אלוהים אינה מאפילה על תפילה מתוך סגידה. הידיעה של אלוהים מקדם או התוכנית שקבע אינן שוללות תפילת הלל. הן רק מספקות לנו סיבה טובה עוד יותר לבטא את הסגידה שלנו למי שהוא. אם אלוהים יודע מה אני עומד לומר לפני שאני מדבר, הידע שלו אינו מגביל את התפילה שלי אלא מדגיש את היופי של ההלל שלי.

אשתי ואני קרובים מאוד זה לזה. בדרך כלל אני יודע מה היא עומדת לומר עוד לפני שהיא אומרת את זה. וגם ההפך נכון. אבל אני עדיין אוהב לשמוע אותה אומרת את מה שעל ליבה. אם זה נכון לגבי בני אדם, על אחת כמה וכמה לגבי אלוהים. יש לנו זכות שאין כמותה לחלוק את המחשבות האישיות ביותר שלנו עם אלוהים. כמובן, אנחנו יכולים לשבת להתפלל,

לתת לאלוהים לקרוא את המחשבות שלנו ולומר שזאת תפילה. אבל תפילה כזאת איננה התחברות ובוודאי אינה תקשורת.

אנחנו יצורים שמתקשרים בעיקר באמצעות דיבור. ברור שתפילה בקול היא צורת דיבור, דרך שבה אנחנו מתחברים ומתקשרים עם אלוהים. במובן מסוים ריבונות אלוהים אמורה להשפיע על הגישה שלנו כלפי תפילה, לפחות ביחס לסגידה. ההבנה שלנו לגבי ריבונות אלוהים אמורה דווקא לעורר בנו חיי תפילה מלאים בהודיה. בגלל הידע הזה, אנחנו אמורים להבין שכל ברכה, כל מתנה טובה ושלמה, היא ביטוי לשפע חסדו. ככל שניטיב להבין את ריבונות אלוהים, כך יהיו התפילות שלנו מלאות בהודיה. איך ריבונות אלוהים יכולה להשפיע בצורה שלילית על תפילה של חזרה בתשובה או התוודות על חטא? אולי אנחנו עלולים להגיע למסקנה שבעצם אלוהים הוא האחראי לחטא שלנו ושההתוודות שלנו היא האשמה נגד אלוהים עצמו. כל משיחי אמייתי יודע שהוא אינו יכול להאשים בחטאו את אלוהים. אולי אני מבין את הקשר שבין ריבונות אלוהים לבין אחריות אנושית, אבל אני כן מבין שאיני יכול לייחס לרצון אלוהים את מה שנובע מהרשע שבליבי. לכן אנחנו חייבים להתפלל כי אנחנו אשמים ולבקש את הסליחה של אלוהים הקדוש, שבו פגענו.

האם תפילה מחוללת שינוי?

אך מה לגבי תפילות הפגעה ובקשות? נחמד לדבר על היתרונות הדתיים, הרוחניים והפסיכולוגיים (וכל יתרון אפשרי אחר של תפילה), אבל מה לגבי השאלה האמיתית – האם תפילה משנה משהו? האם היא באמת

מחוללת שינוי? מישהו שאל אותי פעם את השאלה הזו בניסוח מעט שונה: "האם תפילה משנה את דעתו של אלוהים?" התשובה שלי עוררה מחאה עזה. אמרתי: "לא". אם אותו אדם היה שואל אותי: "האם תפילה מחוללת שינוי?" הייתי עונה: "כמובן!"

הכתובים מלמדים שיש דברים מסוימים שאלוהים תכנן מקדם. אותם דברים יתרחשו באופן בלתי נמנע. גם אם היית מתפלל לבד, או אם אני ואתה היינו מאחדים כוחות בתפילה או אם כל המאמינים בעולם היו מתפללים יחד, לא היינו משנים את מה שאלוהים קבע בתוכניתו הנסתרת. אם היינו מחליטים להתפלל שישוע לא יחזור, הוא עדיין היה חוזר. אולי תשאלו: "אבל הכתובים מלמדים שאם שניים או שלושה יסכימו על משהו, הם יקבלו אותו". כן, זה נכון, אבל הקטע הזה עוסק במשמעת קהילתית, לא בבקשות תפילה. לכן עלינו להביא בחשבון את כל מה שהכתובים מלמדים על תפילה ולא לבדוד קטע אחד מהשאר. עלינו לגשת אל העניין לאור כל מה שהכתובים מלמדים בנושא, ולהימנע מקריאה של כל חלק בפני עצמו.

שוב, אולי תשאלו: "האם לא כתוב לפעמים בכתובים שאלוהים מתחרט?" כן, זה בהחלט מופיע בתנ"ך. בספר יונה כתוב "ויינחם אלוהים", כלומר אלוהים חזר בו מהעונש שהוא תכנן להביא על אנשי נינוה (יונה ג 10). כשהכתובים מתייחסים בקטע הזה לרעיון החרטה, הם מתארים את אלוהים, שהוא רוח, באמצעי שהתאולוגים מכנים "האנשה". מובן שהכתובים אינם מתכוונים לכך שאלוהים מתחרט בצורה שבה אנחנו מתחרטים, אחרת היינו יכולים להניח, ובצדק, שאלוהים חטא ולכן הוא היה זקוק למושיע בעצמו. ברור שהכוונה היא לכך שאלוהים הסיר את איום

המשפט מעל תושבי נינווה. משמעות המילה "נחם" היא "להתנחם" או במקרה הזה "להקל". אלוהים התנחם והרגיש הקלה מכך שתושבי נינווה חזרו בתשובה מהחטא שלהם, ולכן ביטל את גזר הדין שקבע.

כשחרב המשפט של אלוהים מונחת על צווארם של בני האדם והם חוזרים בתשובה, ובעקבות זאת אלוהים נמנע מהעונש שרצה לתת, האם הוא באמת משנה את דעתו?

דעתו של אלוהים אינה משתנה כי אלוהים אינו משתנה. המצב משתנה, והוא משתנה לפי הרצון הריבוני של אלוהים, שאותו הוא מוציא לפועל באמצעים משניים ופעולות משניות. אחד האמצעים שלו לגרום לאירועים להתרחש בעולמנו, היא תפילת אנשיו. לכן אם תשאלו אותי האם תפילה מחוללת שינוי, אענה ללא היסוס: "כן!"

אי אפשר לדעת כמה מההיסטוריה של בני האדם משקפת את ההתערבות המיידית של אלוהים, וכמה ממנה מגלה את פעולת אלוהים באמצעות גורמים אנושיים. ספר איוב הוא הדוגמה החביבה על קלווין לעיקרון הזה. בני שבא והכשדים לקחו את האתונות ואת הגמלים של איוב. למה? כי השטן גרם להם לעשות זאת. אבל למה? כי השטן קיבל מאלוהים רשות לבחון את נאמנותו של איוב בכל דרך שיבחר ובלבד שלא יהרוג אותו. למה אלוהים הסכים לכך? משלוש סיבות: (1) כדי לשים סוף להשמצות השטן, (2) כדי לטהר את שמו, (3) כדי לטהר את שמו של איוב מהשמצות השטן. כל הסיבות האלו הן הצדקות טובות לחלוטין למעשיו של אלוהים.

בניגוד לכך, מטרתו של השטן הייתה לגרום לאיוב לקלל את אלוהים – מניע שנובע מרשעות לשמה. אך שימו לב שהשטן לא עשה מעשה על-טבעי

כדי להשיג את מטרתו. הוא בחר בגורמים אנושיים – בני שבא והכשדים – כדי לגנוב את הבהמות של איוב. בני שבא והכשדים היו ידועים באורח חיים של שוד, רצח וביזה. הם רצו לעשות זאת, איש לא כפה זאת עליהם. אלוהים השיג את מטרתו באמצעות מעשיהם המרושעים.

לבני שבא ולכשדים היה החופש לבחור אבל לגביהם, כמו גם לגבינו, חופש הוא תמיד חופש בגבולות מסוימים. אסור לנו להתבלבל בין החופש של בני האדם לבין העצמאות שלהם. תמיד יהיה ניגוד בין ריבונות אלוהים לבין העצמאות של בני האדם. אף פעם אין ניגוד בין הריבונות של אלוהים לבין החופש של בני האדם. הכתובים אומרים שהאדם הוא חופשי, אבל הוא אינו יכול לעשות דין לעצמו.

נניח שבני שבא והכשדים היו מתפללים: "ואל תביאנו לידי ניסיון, כי אם חלצנו מן הרע". אני בטוח לחלוטין שמישהו היה גונב את הבהמות של איוב, אבל לא בהכרח בני שבא והכשדים. ייתכן שאלוהים היה בוחר לענות לתפילתם ולשלוח גורם אחר לגנוב את הבהמות. יש לנו חופש עם מגבלות, והתפילות שלנו יכולות להשפיע בתוך המגבלות האלה. כתוב שאלוהים עצר את הגשם באמצעות תפילה. העובדה שהוא הבין את ריבונות אלוהים, לא מנעה ממנו להתפלל.

תפילותיו של בן אלוהים

איש לא הבין את ריבונות אלוהים לעומקה כמו שישוע הבין אותה. איש לא התפלל בעוצמה וביעילות כמוהו. אפילו בגת שמנים הוא ביקש עוד אפשרות, דרך אחרת. אך כשהבקשה שלו נדחתה, הוא נכנע לרצון

האב. הסיבה שאנחנו מתפללים מלכתחילה היא ריבונות אלוהים, כי אנחנו מאמינים שלאֱלוהים יש כוח לכוון את הנסיבות לפי מטרותיו. זאת המשמעות של ריבונות אלוהים – הוא מכוון את הנסיבות בהתאם למטרותיו. אם כן, האם תפילה משנה את דעתו של אלוהים? לא. האם תפילה מחוללת שינוי? כן, כמובן.

הכתובים מבטיחים: "גדול כוחה של תפילת צדיק בפעולתה" (יעקב ה' 16). הבעיה היא שאיננו צדיקים גדולים. ברוב המקרים, התפילה משנה את ליבנו הרע והקשה. די בזה כדי לתת לנו סיבה מספקת להתפלל גם אם אף אחת מהסיבות האחרות איננה תקפה או נכונה. ג'ונתן אדווארדס סיפק באחת הדרשות שלו² שתי סיבות לכך שאלוהים מצווה עלינו להתפלל:

ביחס לאלוהים, תפילה היא הכרה מוחשית בתלות שלנו באלוהים לכבודו. הוא יצר את הכול לכבודו כדי שיציריו יתנו לו כבוד ויכירו בו. ואכן ראוי שידרוש זאת מהאנשים הכפופים לחסדו... זו הכרה ראויה בתלות שלנו בכוחו וברחמיו של אלוהים לספק לנו כל צורך, ובהחלט מתן כבוד ראוי לו, המקור הנובע של כל הטוב.

ביחס אלינו, אלוהים דורש מאיתנו תפילה... תפילה נלהבת מכינה את הלב בדרכים רבות. לפעמים היא מעוררת בנו מודעות לצורך שלנו. וכך אנחנו מוכנים יותר להוקיר [את רחמיו]... התפילה שלנו לאלוהים יכולה לעזור לנו להבין את התלות שלנו לגבי הבקשה שאנחנו מבקשים

2 ראו The Most High, a Prayer-Hearing God [The Works of Jonathan Edwards (Carlisle, Pa.: Banner of Truth Trust, 1974), 2:116]

האם תפילה מחוללת שינוי?

בו ולחשוב עליה כראוי, ולעורר בנו אמונה ראויה בכך שדי לנו באלוהים, כדי שנהיה מוכנים לתת כבוד לשמו כשנקבל את מבוקשנו.

כל מעשה שאלוהים עושה נועד בראש ובראשונה לכבודו ושנית להועיל לנו. אנחנו מתפללים כי אלוהים ציווה עלינו להתפלל, כי התפילה מפארת אותנו וכי היא מועילה לנו.

מבנה התפילה

ישוע חולל ניסים רבים. במהלך פעילותו עלי אדמות, הוא הלך על המים, הפך מים ליין, ריפא חולים והקים מתים. יוחנן כתב: "יש עוד מעשים רבים אחרים שעשה ישוע, ואילו נכתבו במפורט חושבני שהעולם עצמו לא היה יכול להכיל את הספרים הנכתבים" (יוח' כא 25).

תמיד התפלאתי שהתלמידים לא שאלו את ישוע איך ללכת על המים, איך להרגיע את הסערה או איך לעשות את אחד הניסים האחרים שלו. לעומת זאת, הם ביקשו מישוע ללמד אותם על תפילה. שימו לב שהם לא ביקשו מישוע ללמד אותם איך להתפלל אלא "למדנו להתפלל" (לוקס יא 1). אני בטוח שהתלמידים ראו בבירור את הקשר הבלתי נפרד בין הכוח שישוע הפגין לבין השעות שאותן בילה לבדו בשיחה עם אביו. הדברים שישוע לימד על תפילה מופיעים בדרשה על ההר בבשורת מתי ו בבשורת לוקס יא. ישוע פותח את דבריו על מבנה התפילה במילים האלה:

"כאשר אתם מתפללים אל תהיו כצבועים, האוהבים להתפלל בעומדם בבתי כנסת ובפינות של רחובות למען ייראו לבני אדם. אמן אומר אני לכם, שכרם איתם. ואתה כאשר תתפלל היכנס לחדרך, סגור את הדלת בעדך והתפלל לאביך אשר בסתר, ואביך הרואה במסתרים יגמול לך. כאשר אתם מתפללים הימנעו מלגבב מילים כגויים, החושבים שברוב דיבורם יישמעו. אל תהיו דומים להם, כי יודע אביכם את צורכיכם בטרם תבקשו ממנו. לכן כך התפללו אתם" (מתי ו 5-9).

שימו לב שישוע אומר "כך התפללו אתם" ולא "התפללו את התפילה הזו" או "התפללו את המילים האלו". קיים ספק אם ישוע התכוון שנחזור על התפילה הזו. איני מתנגד לשימוש בתפילת האדון, בהחלט אין פסול בשימוש בה בחיים האישיים של המאמין או בחיי התפילה של הקהילה. אך יותר משישוע נתן לנו תפילה שעלינו לשנן, הוא הציג בפנינו מבנה המלמד אותנו איך להתפלל. ישוע סיפק לנו בקווים כלליים את הנושאים החשובים בחיי התפילה שלנו. נבחן את החלקים השונים של תפילת האדון, כל אחד בנפרד.

אבינו

המילה הראשונה בתפילה כשם שהיא מופיעה בברית החדשה, היא מהפכנית. המילה "אבינו" לא הייתה צורת הפנייה הבסיסית לאלוהים בימי התנ"ך. אסור היה לבטא את שמו, אסור היה לפנות אליו בשום מידה של קרבה אישית. המילה "אבא" אינה מופיעה בתנ"ך כמעט אף פעם בשום תיאור